

یادداشت

درباره فیلم سینمایی پل خواب

خانه سیاه‌تر شده است

مفهوم شخصیت شهاب (باز) روایت فیلم «پل خواب»، اولین نویدبخشی اکتای برهانی در مقام فیلمساز، از شخصیت راسکولنیکف «جنایت و مکافات» داستایوفسکی یک انسان مثله‌شده است که بی‌پناه و بدون هیچ اصل یا قاعده‌ای در کشاکش زمانه‌ای بی‌رحم و بی‌پروا دست به کنش می‌زند، زمانه‌ای که برای او هیچ‌گونه فضیلت یا مپهرتی برای زیستن به ارمغان نیاورده است (درباره این موضوع و نسبتش با ادبیات و هنر، بعدها بسیار خواهیم نوشت). در نظر اول، مشابهت غربی میان این دو شخصیت در دو زمانه متفاوت وجود دارد؛ شهاب (که نقشش را ساعد سهیلی بازی می‌کند) آنچنان‌که راوی «جنایت و مکافات» توصیف می‌کند، همچون راسکولنیکف، «بسیار خوشگل بود، چشمانی زیبا و پُر زنگ، موهایی خرمایی، قدی بلندتر از معمول و هیکلی باریک و متناسب داشت» و در اتاقی زندگی می‌کند که «فقس بسیار کوچکی» است، در چهره‌اش «غم و رنج» موج می‌زند و گاهی «عبوس و گرفته و مغرور و متکبر» به نظر می‌رسد و از هر چیز مهم‌تر، عاشق است و در محصمه، با این همه، میان شهاب و راسکولنیکف تفاوت‌های بنیادین نیز وجود دارد، هر چند در نهایت هر دو به یک اقدام واحد دست می‌زنند: راسکولنیکف یک اصولگرای اخلاقی است و کار خود را بر طبق اصولش چنین توجیه می‌کند که «اگر هدفم خوب است، یک جنایت عیبی ندارد؛ یک کار ناصواب می‌کنم ولی دستم برای صد کار صواب باز می‌شود» و مسئله‌اش را همزمان به دغدغه‌های اخلاقی و اجتماعی ربط می‌دهد، در مقابل، شهاب زیر چرخ‌دنده‌های زمانه بدون هیچ اصل و قاعده‌ای تصمیم به جنایت می‌گیرد، تصمیمی که حتی حاصل مصممیت (resoluteness) و انتخاب آگاهانه او نیز نیست، بلکه برآمده از توهم حاصل از تخدیر و نشئگی روانگردان هاست و مهم‌تر از آن، فانتزی‌های ناکام و مسئله شهاب بیش از حد شخصی است یا حتی اگر دقیق‌تر بگوییم، به شدت فردگرایانه (individualist) است. برادر ناتنی مادرش سرمایه‌ مشترک را بالا کشیده و او در میان خیل طلبکاران گیر افتاده و ازدواجش با ندا، دختری از خانواده‌ای متمول، به اوج بحران رسیده است و دست آخر، تنها دلیل و توجیهی که شهاب برای قتل یک شکل و یکسان دو پیرزن ذکر می‌کند، «تحقیر شدن» است و نه حتی به صراحت صاحب پول‌های پیرزن: زمانه شهاب و راسکولنیکف دو زمانه متفاوت است و بازنمایی این نکته در «پل خواب» نقطه عطف (باز) روایت سینمایی «جنایت و مکافات» پس از حدود ۱۵۰ سال محسوب می‌شود.

نخست، تضاد طبقاتی است که در رابطه شهاب

ندا بر چسته شده است همچنین در رنج‌ها

و آرزوهای رانندگان آژانس هنگامی که از

نسبتشان با مسافره‌های پولدار بالایا شهر حرف

می‌زنند، کسانی که حتی به سیگارهای گران

مسافران و لب‌هایی که شایسته آن سیگارها

هستند، می‌خندند؛ اما حسرت‌بار و تحقیرشده؛

چندان که گویی همه از شهاب و نامزدش گرفته

تا راننده‌ها در وضعیتی زیست می‌کنند که

چاره‌ای ندارند مگر خفه شدن و سرکوب شدن

زیر بار سنگین پیش‌فرض‌های ایدئولوژی

سرمایه‌داری و البته سرکوب کردن روایها و

خیال‌های خامی که همین ایدئولوژی در آن‌ها

تولید کرده است.

مترجم «کتاب رکوتیم برای یک راهبه»:

بر گردان اسامی هویت دار با کارگرد هنر غریب است

مترجم «کتاب رکوتیم برای یک راهبه» گفت: بعضی از اسامی هویت دارند و نمی‌توانیم دست به ترجمه آن بزنیم، یکی از کارکردهای هنر، غریب بودن آن است؛ یعنی قدرت خلاقیت هنر در غرابت آن جای دارد. برگردان بعضی از کلمات به فارسی با کارکرد هنر ناسازگار است.

شاپور بهیان در آئین رونمایی از کتاب «رکوتیم برای یک راهبه» در جهاد دانشگاهی شاهین‌شهر اظهار کرد: مدت‌ها بود که فاکتور من را به مبارزه دعوت می‌کرد. در این مدت وسوسه‌ای در من شکل گرفت که کتاب رکوتیم برای یک راهبه را ترجمه کنم. در این سال‌ها مداوم به سراغ این کتاب می‌رفتم، ولی باز آن را کنار می‌گذاشتم، انگار مانند فاکتور بین ایمان و ناامیدی در جنگ بودم.

وی با بیان اینکه ترجمه کتاب رکوتیم برای یک راهبه به فارسی در حد خشم و هیاهو زمان و

طیب حاج رضایی از لوتی و بز ن بهادر سرشناس تا «حرّ دیگر»

حاج طیب از نزدیک‌تر

عابد کریمی / گروه اصفهان
abedkarimi1983@gmail.com

نمایش «حرّ دیگر» به نویسندگی و کارگردانی سید روح‌اله فهیمی اصفهانی از ۲۰ تا ۳۰ بهمن‌ماه با همکاری تالار هنر سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان در سالن نگارستان امام خمینی(ره) اصفهان به روی صحنه می‌رود.

نمایش «حرّ دیگر» که در ماه بهمن و روزهای ایام دهه فجر به نمایش درآمده، روایت روزهای پایانی زندگی طیب حاج رضایی است. داستان نمایش حر دیگر، از آنجا آغاز می‌شود که یکی از افراد درده بالای حکومت پهلوی، تلاش دارد تا با گرفتن اعترافی بر ضد امام خمینی(ره) از زبان طیب حاج رضایی او را از مرگ حتمی نجات دهد؛ اما در ادامه داستان اتفاقاتی دیگر رخ می‌دهد.

سرشناس ترین لوتی و بز ن بهادر تهران قدیم مرید و دوستدار امام خمینی(ره)

طیب حاج رضایی، یکی از معروف‌ترین و سرشناس‌ترین لوتی‌ها و بز ن بهادرهای تهران قدیم بوده است. شهرت طیب در روزگار خودش تا حدی فراگیر می‌شود که در همه شهرهای ایران از او یاد می‌کردند و حتی از نام او ضرب‌المثل ساخته بودند. طیب که در ابتدای جوانی شخصی لات

رئیس موزه هنرهای معاصر اصفهان:

پوسترهای انقلاب، بخشی از تاریخ گرافیک کشور به حساب می‌آیند

نسل فردا / گروه اصفهان:

«یادمان بهمن»، عنوان ویژه برنامه موزه هنرهای معاصر اصفهان بود که با همکاری سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان برگزار شد. برایای کارگاه چاپ سیلک در روز ۲۲ بهمن نمایانگر تلاش، مقاومت، خلاقیت و همت زنان و مردانی است که در سال‌های انقلاب با استفاده از این هنر جلوه‌هایی از مقاومت را با زبان تصویر و به صورت ساده و روشن به مردم منتقل می‌کردند. رئیس موزه هنرهای معاصر اصفهان، با بیان اینکه پلاکاردها، نوشته‌های تبلیغاتی و پوستر در تمام انقلاب‌ها، اعتراض‌ها و اعتصاب‌ها نقش مهمی داشته، گفت: صنعت چاپ ماشینی به شکل امروز در نخستین حرکت‌های انقلاب

نسل فردا / گروه اصفهان: نمایش خیابانی «بذر امید» با روایتی متفاوت از رشد و شکل‌گیری انقلاب اسلامی همزمان با ده فجر در نقاط مختلف شهر به اجرا درآمد. تئاتر «بذر امید» یکی از تئاترهای خیابانی است که با حمایت تالار هنر وابسته به سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان، به مناسبت دهه فجر در نقاط مختلف شهر به اجرا درآمد و توانست برای مدت زمان کوتاهی به صورت غیرمستقیم در ذهن مردم اثرگذار باشد. کارگردان نمایش خیابانی «بذر امید» پیرامون اجرای نمایش «بذر امید» اظهار داشت: این نمایش درباره یک مرد و یک جوان است که از زندگی خود خسته شده

کار برده است، افزود: کتاب رکوتیم کتابی است که جایگاه خاصی در آثار فاکتور دارد. از سال ۱۹۲۹ تا ۱۹۴۲ فاکتور در اوج خلاقیت هنری خود قرار داشت. حدود ۱۱ رمان نوشت که بعضی از آن‌ها بخشی از شاهکارهای ادبیات داستانی جهان محسوب می‌شوند، به عنوان نمونه کتاب خشم و هیاهو یا ایشالوم ایشالوم! را می‌توان نام برد؛ اما بعد از این سال‌ها، فاکتور به دلیل مشکلات مالی و اعتیادش به الکل و کار در استودیو هالیوود برای فیلمنامه نویسی دچار نزول در زمینه خلق و نوشتن شد.

بهیان خاطرنشان کرد: فاکتور بعد از این دوران، تصمیم گرفت یک رمان بلند بنویسد. فاکتور خیال می‌کرد که این رمان شاهکار او خواهد بود. اسم این رمان را حکایت گذاشت. فاکتور این رمان را در عرض ۱۰ سال نوشت؛ اما ۱۰ سال زحمت کشیدن برای او چیزی جز ناامیدی باقی نگذاشت؛ چرا که وقتی این کتاب به بازار عرضه شد، با استقبال کمی از طرف منتقدان و خوانندگان مواجه شد. بعد از آن وی سعی کرد کتابی بنویسد که امید خود را برآورده کند.

فرهنگ و هنر

زیادی نداشته است. در نمایش «حرّ دیگر» مصطفی بیدگلی با توجه به اندام و لحن سسختگویی در نقش طیب حاج رضایی ایفای نقش می‌کند و احمد رضا سلیمانی بازیگری است که در این نمایش به عنوان یک مقام بالا رتبه حکومت پهلوی ایفای نقش می‌کند. طاهره قاسمی دستیار کارگردانی این نمایش را بر عهده دارد. نمایش «حرّ دیگر» یکی از نمایش‌های برگزیده جشنواره تئاتر روح اله نگارستان امام خمینی(ره) اصفهان است. جشنواره تئاتر روح اله برای اولین سال از سوی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره) استان اصفهان با هدف اشاعه و ترویج اندیشه‌های رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران در اصفهان برگزار شد.

کرد: نوشتن مستند نمایشی زندگی طیب حاج‌ضایی بیشتر از همه روی زندگی خود من تاثیر گذاشت؛ زیرا به شکل معجزه فردی مانند طیب که در ابتدا مردی لات و لوتی و به دور از اخلاقیات قلمداد می‌شده است، در مرحله‌ای از زندگی عازم کربلا می‌شود و توبه می‌کند. طیب در ادامه چندین بار در شرایطی خاص و روحانی قرار می‌گیرد که او را به خدازدیک می‌کند و برای همیشه دست از رفتار ناپسند خود برمی‌دارد. طیب که در اواخر عمر همیشه یار و یاور مظلوم بود و بر ضد حکومت پهلوی اعتراضاتی برپا می‌کرد تا پایان عمر هیچ‌وقت امام را ندیده بود؛ اما جالب است که قبل از اینکه توسط حکومت پهلوی به دار آویخته شود، همیشه و هر کجا حمایت

سید پویا امامی کارگردان نمایش «بذر امید» خبر داد:

روایتی متفاوت از رشد و شکل‌گیری انقلاب اسلامی

و در کنار یک درخت در ایام دهه فجر تولد گرفته‌اند.

سید پویا امامی افزود: مخاطب این نمایش در ۳ اپیزود شاهد نابرابری‌ها و ناعدالتی‌هایی است که این مرد در اداره، بانک و بیمارستان با آن مواجه می‌شود و در انتهای هر اپیزود بازیگر کنار درخت می‌نشیند و با آن درد دل می‌کند. وی با بیان اینکه بازیگر در پایان کار از مردم و تماشاچیان می‌خواهد که میوه‌های این درخت را خورده و بگویند هسته آن را چه کار می‌کنند؟ گفت: لحظه‌ای که مردم پاسخ می‌دهند هسته میوه را دور خواهند انداخت، بازیگر جواب می‌دهد همه ما این کار را انجام می‌دهیم؛ اما غافل از اینکه ثمره این دانه، میوه خوشمزه‌ای بود

استاد دانشگاه هنر اصفهان:

نو سنت گرایی، خاطرات و فرهنگ‌های اصیل را به چالش می‌کشاند

خود پرداخت و گفت: نو سنت گرایی نوعی تفسیر جدید از ارزش‌های قراردادی حاکم بر هنر و تلاش برای ایجاد پیوند سنت و هنر مدرن است و هدف آن، کشف یک مکتب هنر ملی و نو در ایران بود، وی نو سنت گرایی را حس رهایی از کلیشه‌ها در فرهنگ خواند و افزود: باید دید مکتب سقاخانه توانسته به این مهم دست یابد یا نه؟

وی سپس به بررسی نو سنت گرایی از دیدگاه علمای علوم سیاسی پرداخت و تصریح کرد: شاید شروع مکتب سقاخانه عامدانه نبوده باشد؛ اما در بر چسته سازی آن مسائل سیاسی مهم بوده است. یکی از کارهایی که نو سنت گرایی می‌کند، به چالش کشیدن خاطرات و فرهنگ‌های اصیل است. وی ادامه داد: ما در نو سنت گرایی دو نوع گرایش داریم که یکی گرایشی است که زنده رودی را سرراغز نقاشی سقاخانه می‌داند که در واقع پالایش هنده تصویری خط در فرم‌های بصری و بی‌اعتنایی به اصول خوشنویسی است. زنده رودی در این زمینه آثار خود را از آثار مذهبی و با الهام از کربلا آغاز کرد. یزدی با اشاره به اینکه دو گونه هنرمند نقاشیخط داریم یکی هنرمندانی که از پایه نقاشی به نقاشیخط آمده‌اند و دیگری هنرمندان خطاطی که وارد نقاشیخط شده‌اند گفت: مخاطبان این هنر دو دسته‌اند نخبران جامعه (هنرمندان) و مردم عادی. وی تأکید کرد: در ادبیات سیاسی نو سنگ گرایی نوعی استراتژی سیاسی تلقی می‌شود و باید پرسید آیا نقاشیخط یک رویکرد شرق شناسانه است یا رویکرد پسااستعماری است؟ وی خاطر نشان کرد: برخی از کسانی که با این هنر آشنایی کامل ندارند به علت عدم شناخت کافی در خصوص نقاشیخط و شکل گیری (نو سنت گرایی و سقاخانه) این‌ها را سر چشمه گرفته از حکمت و یا مذهب اسلامی می‌دانند که درست نیست.

نسل فردا / گروه اصفهان: نخستین نشست تخصصی هنرهای تجسمی با عنوان «تشانه شناسی خط و نقش در هنر معاصر» با حضور دکتر بهمن نامور، مطلق دانشیار دانشگاه شهید بهشتی و معاون صنایع دستی و هنرهای سنتی کشور، دکتر علی عباسی، استناد دانشگاه شهید بهشتی، دکتر محمدرضا مریدی، استاد یار دانشگاه هنر تهران، دکتر میثم یزدی، مدرس دانشگاه هنر اصفهان در سالن سعدی برگزار شد. در این نشست که با حضور جمعی از استادان رشته‌های مختلف به ویژه خطاطان در میان علاقه‌مندان به مباحث هنری در بعداز ظهر روز سه شنبه ۲۴ بهمن ماه در سالن سعدی حوزه هنری برگزار شد، اولین سخنران این برنامه دکتر میثم یزدی در خصوص نو سنت گرایی، سقاخانه و نقاشی خط به بیان مباحث